

ด่วนที่สุด
ที่ กษ 1304/ 08795

ฉบับ 517
วันที่ 13 มี.ค. 2540
เวลา 12.25 น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 1783
วันที่ 13 มี.ค. 2540 1035

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 17/27
ถนนราชดำเนินนอก กทม.10200

13 มีนาคม 2540

เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มเจรจาซื้อเรือร่อนเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก (กลุ่มที่ 6)
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารสรุปรายงานผลการประชุมกลุ่มเจรจาซื้อเรือร่อนเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก (กลุ่มที่ 6)

1. เรื่องเดิม

ค. น. ก.

ตามที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ ฯพณฯ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายกรีฑ งามเพชร) เป็นประธานคณะกรรมการพิจารณาซื้อเรือร่อนเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก (กลุ่มที่ 6) และเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2540 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบในหลักการให้มีการดำเนินการปรับปรุงแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 8 ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และเห็นชอบในหลักการโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมทางเลือกของเกษตรกรรายย่อย และให้เกษตรกรรายย่อยมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเกษตรแห่งชาติ รวมทั้งให้มีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเพื่อพิจารณาในรายละเอียดต่อไป ทั้งนี้ประธานคณะกรรมการฯ ได้นำผลการประชุม ครั้งที่ 1/2540 เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบแล้ว เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2540

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 54/2540 ลงวันที่ 31 มกราคม 2540 แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอเพื่อพัฒนาระบบเกษตรกรรมทางเลือก โดยมีรองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (นายบุญมี จันทวงศ์) เป็นประธาน รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา) และเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (นายธงไชย เพ็ชรรัตน์) เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ โดยมี นายอรรถสิทธิ์ ทรัพย์สิทธิ์ ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนสมัชชาคนจน และเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก จำนวน 5 นาย และผู้แทนกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวด้วย คณะกรรมการฯ ได้มีการประชุมเจรจา รวม 9 ครั้ง ในระหว่างวันที่ 31 มกราคม 2540 ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2540 และคณะกรรมการพิจารณาซื้อเรือร่อนเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก (กลุ่มที่ 6) ได้มีการประชุม ครั้งที่ 2/2540 เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2540 เพื่อพิจารณาผลการเจรจา โดยมีมติให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ดังมีรายละเอียดผลการเจรจาดังนี้

2. สำคัญของการประชุมเจรจา

ตามที่คณะกรรมการพิจารณาข้อเรียกร้องเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก ได้มีการเจรจากับทางฝ่าย สัมชชาคนจน ได้ข้อสรุปของการเจรจาเพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบรวม 4 เรื่อง โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

2.1 การทบทวนและปรับปรุงแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมทางเลือก ได้พิจารณาปรับปรุง แผนฯ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยส่วน ของยุทธศาสตร์และมาตรการสนับสนุนแบ่งเป็น 3 ด้านคือ ด้านความสามารถในการแข่งขัน ด้านอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กรเกษตรกร (เอกสารแนบ 1 ส่วนที่ 1 และ 2)

1) ด้านความสามารถในการแข่งขัน

1.1) ยุทธศาสตร์

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาปรับปรุงด้านยุทธศาสตร์และได้มีมติให้ปรับปรุงข้อความใน 4 หัวข้อของยุทธศาสตร์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีทางการ เกษตรและสนับสนุนกิจกรรมการเกษตรอย่างยั่งยืน การจัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์และการ สนับสนุนด้านการพัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา ทั้งนี้ได้มีการเสนอเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาและพัฒนา เทคโนโลยีที่เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

1.2) มาตรการสนับสนุน

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นสมควรปรับปรุงถ้อยคำให้ชัดเจน ใน 6 หัวข้อ คือ

1.2.1) สนับสนุนสินเชื่อเงื่อนไขผ่อนปรนระยะยาว อัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อจูงใจการ เกษตรที่เกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อม

1.2.2) สนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวิจัย และพัฒนาร่วมกับภาคเอกชน และ ภาครัฐ โดยเน้นถึงผลประโยชน์ที่เกษตรกรพึงได้รับ

1.2.3) พัฒนาลาดสินค้าเกษตรในทุกระดับ ทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น และระดับชาติ โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในทุกระดับ

1.2.4) สนับสนุนให้มีการศึกษาเพื่อจัดระบบประกันภัยให้ครอบคลุมกับการเกษตรทุก ชนิดที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

1.2.5) จัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อกำหนดมาตรฐาน และปรับปรุงคุณภาพสินค้าเกษตร และให้มีคณะกรรมการบริหารฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนที่เกี่ยวข้องจากทุกฝ่าย

1.2.6) ส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบการผลิตวัตถุดิบที่มีข้อตกลงระหว่างเกษตรกร และโรงงานโดยรัฐจะต้องมีกลไกในการดูแลให้มีสัญญาและการดำเนินการที่ยุติธรรม

คณะกรรมการฯ ได้มีมติให้พิจารณาเพิ่มเติมมาตรการที่เกี่ยวข้อง 2 มาตรการ คือมาตรการการแก้ไขปัญหาแรงงานภาคการเกษตร โดยเน้นด้านการควบคุมแรงงานต่างด้าวให้ถูกกฎหมาย และการจูงใจด้านภาษีสำหรับการวิจัยพัฒนาเครื่องจักรกลด้านการเกษตร และมาตรการด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง โดยเน้นหลักการที่ภาคเอกชนดำเนินการในเชิงธุรกิจจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อมลภาวะและค่าใช้จ่ายในกรณีที่รัฐลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.1) ยุทธศาสตร์

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาปรับปรุงด้านยุทธศาสตร์ โดยให้ระบุพื้นที่เป้าหมายที่จะสนับสนุนระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ตามที่ได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในพื้นที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งประเทศ ในการจัดทำแผนการอนุรักษ์และจัดการความหลากหลายทางชีวภาพนั้น ให้เน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและการให้ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพด้วย และให้มีการกำหนดเขตการผลิตสินค้าเกษตรที่จะต้องไม่มีมาตรการที่มีลักษณะที่ไม่เป็นธรรม และจำกัดทางเลือกในการทำการเกษตรของเกษตรกร รวมทั้งการกำหนดเขตคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่ชัดเจน

2.2) มาตรการสนับสนุน

คณะกรรมการฯ ได้มีมติปรับปรุงมาตรการเดิม ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยการเร่งรัดให้มีการออกพระราชบัญญัติป่าชุมชน จัดทำแผนความร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชุมชนร่วมกับชุมชน โดยการกระจายอำนาจการจัดทำแผนลงสู่ระดับจังหวัด ในด้านการจัดการลุ่มน้ำ ให้เร่งรัดพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ โดยที่ชุมชนมีส่วนร่วมและให้มีกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับชาติ โดยให้เริ่มดำเนินการในระดับลุ่มน้ำที่ประชาชน และส่วนราชการมีความพร้อมเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและขอบเขตของการดำเนินการ ในด้านการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ให้เน้นมาตรการในด้านการจัดทำแผนพัฒนาและการจัดการพื้นที่อนุรักษ์โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ให้มีมาตรการเปลี่ยนหรือยกเลิกเครื่องมือประมงที่ทำลายสิ่งแวดล้อม และให้มีการแบ่งเขตการทำประมงระหว่างประมงพื้นบ้าน และประมงพาณิชย์ให้ชัดเจน ตลอดจนเร่งรัดการฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านไร่ ในด้านมาตรการการกำหนดเขตเศรษฐกิจสินค้าเกษตรนั้น ให้เน้นมาตรการจูงใจที่เป็นธรรมต่อเกษตรกรทุกกลุ่มในพื้นที่ โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมเพื่อให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิตได้ด้วยตนเอง

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเสนอของฝ่ายสมาชิกฯ และมีมติให้เพิ่มเติมมาตรการด้านการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ รวม 5 มาตรการ คือ

2.2.1) มาตรการด้านการแก้ไขปัญหาการซ้อนทับระหว่างพื้นที่ชุมชนกับพื้นที่ป่า โดยเสนอให้รัฐเร่งจัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าไม่ให้ชัดเจน และสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

2.2.2) มาตรการด้านเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยเสนอให้มีมาตรการในการปรับปรุงบทบาท ทักษะ และขีดความสามารถของหน่วยงานของรัฐให้สามารถร่วมมือและเกื้อหนุนชุมชนในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์ สร้างจิตสำนึก และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.3) มาตรการด้านการกำหนดเขตคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม เร่งรัดกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นตอนของการพิจารณาออกเป็นกฎหมาย โดยให้มีกระบวนการที่เกษตรกรในพื้นที่มีส่วนร่วม

2.2.4) มาตรการลดปริมาณการใช้สารเคมีการเกษตร โดยให้มีมาตรการในการประชาสัมพันธ์การใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง งดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โฆษณาสารเคมีทางการเกษตรในสื่อของกระทรวงเกษตรฯ ภายในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และให้งดใช้สารเคมีทางการเกษตรบางชนิดในพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ และชุมชนอย่างรุนแรง

2.2.5) มาตรการส่งเสริมเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายที่ได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เช่น พื้นที่ที่มีการชะล้างพังทลาย ไม่ต่ำกว่าปีละ 1 ล้านไร่ พื้นที่ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ไม่ต่ำกว่า 1 ล้านไร่ พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน พื้นที่นาทุ่งกังหันลม ไม่ต่ำกว่า 1 ล้านไร่ และพื้นที่อื่น ๆ ที่ต้องการปรับโครงสร้างมาเป็นระบบเกษตรกรรมแบบยั่งยืน โดยรัฐบาลจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนเกษตรกรรมยั่งยืน โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุน ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งกองทุนของรัฐบาล

3) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กรเกษตรกร

3.1) ยุทธศาสตร์

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเสนอของฝ่ายสมาชิกคนจน และมีมติให้รับยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และองค์กรเกษตรกร โดยการลงทุนด้านการศึกษา ถ่ายทอดเทคโนโลยีและกระบวนการเรียนรู้ ควรเน้นการศึกษาที่เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต และกระบวนการเรียนรู้ โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับพื้นที่และชุมชน และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในเครือข่ายระบบข้อมูลข่าวสารทั้งในการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ พิจารณาปรับปรุง แก้ไขลดหย่อนกฎระเบียบของรัฐเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อเกษตรกร องค์กรเกษตรกร สถาบันเกษตรกรและองค์กรชุมชน ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตร และให้เพิ่มเติมยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและสถาบันการเกษตร

3.2) มาตรการสนับสนุน

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาให้มีการปรับปรุงมาตรการด้านทรัพยากรมนุษย์ และองค์กรเกษตรกร โดยให้มีการสนับสนุนปรับปรุงกฎหมายแรงงานให้มีการคุ้มครองแรงงานในภาคการเกษตร และให้แรงงานในภาคการเกษตรมีโอกาสเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตโดยขบวนการปฏิรูปที่ดิน ให้มีการสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันภูมิปัญญาชาวบ้านขึ้นทุกภูมิภาค โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางรวบรวมเทคโนโลยีภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อเป็นเครือข่ายในการถ่ายทอดเทคโนโลยี และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเพิ่มเติมมาตรการในด้านทรัพยากรมนุษย์ และองค์กรเกษตรกร รวม 2 มาตรการ คือ

3.2.1. มาตรการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรเกษตรกร องค์กรชุมชน และสถาบันเกษตรกร โดยให้บุคลากรของรัฐมีความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาองค์กรภาคเกษตร องค์กรชุมชน และสถาบันเกษตรกร ตลอดจนสนับสนุนให้องค์กรเกษตรกร เป็นตัวกลางในการรับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากรัฐ พร้อมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเครือข่ายกองทุนในระดับชุมชน

3.2.2. มาตรการด้านสร้างโอกาสแก่เกษตรกรยากจน เพื่อเป็นการสร้างโอกาสแก่เกษตรกรยากจน เป้าหมาย 8 ล้านคน ที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ให้มีการสนับสนุนเกษตรกร องค์กรเกษตรกร องค์กรชุมชน และสถาบันเกษตรกร ประกอบอาชีพด้านระบบเกษตรกรรมแบบยั่งยืน สร้างความสามารถของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร องค์กรชุมชน และสถาบันเกษตรกร ในการวางแผนการผลิต การแปรรูป และการตลาด และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรที่กลมกลืนกับธรรมชาติ โดยคำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น และความหลากหลายทางชีวภาพ

สำหรับกลุ่มเป้าหมายของแผนพัฒนาการเกษตร คณะกรรมการฯ ได้มีการพิจารณากลุ่มเป้าหมายของแผนพัฒนาการเกษตรและมีมติให้ปรับปรุงเนื้อหาความในกลุ่มเกษตรกรรายย่อยและแรงงานรับจ้างทางด้านการเกษตร โดยให้เน้นแนวทางในการให้การสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรกลุ่มนี้เป็นลำดับแรก โดยเน้นการสนับสนุน ในด้านปัจจัยพื้นฐาน การปฏิรูปที่ดิน แหล่งน้ำ เป็นต้น และเน้นพัฒนากลุ่มบุคลากรของรัฐให้มีการฝึกอบรมในลักษณะระบบของการเรียนรู้จากพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นและระบบเกษตรกรรมยั่งยืนด้วย

2.2 แผนการลงทุนภาครัฐ และเงื่อนไขมาตรการของการดำเนินการของโครงการ (เอกสารแนบที่ 2)

คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอเพื่อพัฒนาระบบเกษตรกรรมทางเลือก ได้พิจารณาข้อเสนอของทางฝ่ายสมาชิกคนจน และมีมติให้มีการปรับปรุงแผนการลงทุนภาครัฐ และเงื่อนไขมาตรการของการดำเนินการของโครงการ ตามแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวม 4 เรื่อง มีสาระสำคัญคือ

1) ย้ายโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และมาตรการของแผน

มีการปรับย้ายโครงการออกจากด้านความสามารถในการแข่งขัน 2 โครงการ คือ โครงการจัดที่ดิน ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปรับย้ายไปอยู่ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และองค์กรเกษตรกร และโครงการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐาน (ระยะที่ 2) ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปรับย้ายไปอยู่ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการปรับย้ายโครงการออกจากด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาอย่างยั่งยืนจำนวน 9 โครงการ คือ โครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ โครงการชลประทานขนาดใหญ่ โครงการชลประทานขนาดกลาง โครงการชลประทานขนาดเล็ก และโครงการฝายยางเก็บกักน้ำตามลำน้ำธรรมชาติ ของกรมชลประทาน โครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง และโครงการฟื้นฟูทะเลไทย ของกรมประมง มาอยู่ในด้านความสามารถในการแข่งขัน สำหรับโครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ย้ายมาเฉพาะกิจกรรมฟื้นฟูการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในเขตพื้นที่กันอ่าวไทย และกิจกรรมก่อสร้างระบบชลประทานน้ำเค็ม

4 แห่ง ที่อำเภอไชยา อำเภอดอนสัก อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และสหกรณ์ปากพญา จังหวัด นครศรีธรรมราช ส่วนโครงการฟื้นฟูทะเลไทย ย้ายมาเฉพาะกิจกรรมก่อสร้างทำเหียบเรือใหม่ 3 ท่า และ กิจกรรมก่อสร้างศูนย์การประมงทะเลอันดามัน

2) เพิ่มโครงการ และปรับเปลี่ยนวงเงินงบประมาณในแผนการลงทุนภาครัฐ

2.1) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม มีการปรับปรุงเพิ่มเติม โครงการใหม่ รวม 2 โครงการ คือ โครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย และ โครงการสนับสนุนระบบการเกษตรยั่งยืนและเกษตรกรยากจน เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และเสนอให้ปรับเพิ่มวงเงิน 2 โครงการ คือ โครงการจัดทำ เครื่องหมายแสดงแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ เป็น 1,500 ล้านบาท จากเดิมได้เสนอไว้ 805 ล้านบาท เพื่อเร่งรัดการ จัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าไม้และแก้ไขปัญหาการซ้อนทับ และโครงการฟื้นฟูทะเลไทย ปรับเพิ่มจากวงเงินงบประมาณ เป็น 3,014.14 ล้านบาท จากเดิมที่เสนอไว้ 2,410 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนกิจกรรมปะการังเทียม และจัดหาเรือตรวจการประมง

2.2) ด้านความสามารถในการแข่งขัน เสนอขอปรับลดวงเงินรวม 2 โครงการ คือ โครงการ ส่งเสริมปลูกไม้โตเร็ว ของกรมป่าไม้ ให้พิจารณาตั้งวงเงินงบประมาณในวงเงิน 100 ล้านบาท เพื่อการศึกษา ความเหมาะสมของโครงการ และปรับลดวงเงินงบประมาณของโครงการชลประทานขนาดใหญ่ซึ่งยังมิได้รับ ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้ดำเนินการในโครงการฯ จาก 74,356.9 ล้านบาท เหลือ 31,697.6 ล้านบาท ทั้งนี้ ให้ทางกรมชลประทานพิจารณาเสนอ ขอตั้งวงเงินงบประมาณของโครงการชลประทานขนาดใหญ่ต่อ คณะรัฐมนตรีพร้อมกับการขออนุมัติโครงการฯ

3) กองทุนและเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุนภาครัฐ

กองทุนและเงินทุนหมุนเวียน เสนอเพิ่มเติมใหม่ รวม 2 กองทุน ได้แก่ กองทุนพัฒนา ประมง ในวงเงิน 3,000 ล้านบาท และกองทุนเปลี่ยนเครื่องมือประมงอวนรุนและอวนลากขนาดเล็ก ในวง เงิน 3,000 ล้านบาท ซึ่งกองทุนพัฒนาประมงได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2539 แต่ยังมีได้ปรากฏในแผนการลงทุน

4) โครงการตามแผนการลงทุนภาครัฐที่เสนอให้ปรับปรุงมาตรการและเงื่อนไขการดำเนินการ

4.1) ปรับปรุงกิจกรรมดำเนินการในโครงการพัฒนาในเขตปฏิรูปที่ดิน ของสำนักงานการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สนับสนุนกิจกรรมโครงการสนับสนุนระบบการเกษตรยั่งยืนและเกษตรกรยากจน และโครงการแหล่งน้ำในไร่นา (ระยะที่ 2) เน้นให้การสนับสนุนแก่กลุ่มเกษตรกรยากจนและเกษตรกรรายย่อย เป็นลำดับแรก

4.2) ปรับปรุงกิจกรรมการสนับสนุนปัจจัยการผลิตแบบให้เปล่า และระบบการสนับสนุน สินเชื่อแบบผ่อนปรนให้เป็นธรรม ในโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร (ระยะที่ 2) เพื่อให้เกษตรกรเป็นผู้จัดหาปัจจัยการผลิตโดยอิสระและเน้นในกิจกรรมเกษตรกรรมแบบยั่งยืน โดยจะต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการด้วย

4.3) ปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานแบบให้เปล่าแก่กลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรรวม 4 โครงการ คือโครงการสนับสนุนการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรในสถาบันเกษตรกร โครงการสร้างฉางเก็บผลผลิตของเกษตรกร และโครงการพัฒนาการผลิตยางแผ่น ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาสนับสนุนในรูปแบบการให้สินเชื่อผ่อนปรนแทนการให้เปล่าแก่กลุ่มเกษตรกร ยกเว้นในลักษณะโครงการนาร่อง หรือสาธิต เพื่อการวิจัยและพัฒนา ส่วนโครงการพัฒนาและส่งเสริมการปลูกผักและผลไม้ตามฤดูกาลปลอดสารพิษ ให้สนับสนุนแบบให้เปล่าเฉพาะกิจกรรมที่เป็นการสาธิตและศึกษาวิจัย

4.4) ฝ่ายสหประชาคนจนเห็นว่ากิจกรรมการให้เงินสงเคราะห์ไร่ละ 3,000 บาท ภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจของกรมป่าไม้ เป็นมาตรการที่ไม่เป็นธรรม จึงเสนอให้กรมป่าไม้ยกเลิกกิจกรรมดังกล่าว โดยจะต้องไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมโครงการอยู่เดิมแล้ว

4.5) การจัดซื้อปัจจัยการผลิตที่ไม่มีคุณภาพ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร และไม่ทันตามฤดูกาลเพาะปลูก ในกรณีที่ช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิตแบบให้เปล่า คณะกรรมการฯ เห็นสมควรให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาดำเนินการ ปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินการจัดหาให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร สภาพพื้นที่และฤดูกาล และให้ได้ปัจจัยที่มีคุณภาพ ให้มีขบวนการรับฟังความคิดเห็นของเกษตรกร และมีผู้แทนเกษตรกรร่วมเป็นที่ปรึกษา สำหรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในรูปแบบสินเชื่อ รัฐบาลควรให้เกษตรกรมีอิสระในการใช้เงินกู้จัดหาปัจจัยการผลิตด้วยตัวเกษตรกรเอง ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.3 ข้อเสนอเพื่อพัฒนาระบบเกษตรกรยั่งยืนและกลุ่มเกษตรกรยากจน (เอกสารแนบ 3)

ตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้ระบุพื้นที่เป้าหมายร้อยละ 20 ของพื้นที่การเกษตร ที่จะต้องได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาในระบบเกษตรกรรวมแบบยั่งยืน และได้เน้นในการยกระดับรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่กลุ่มเกษตรกรรายย่อยยากจน ในกลุ่มเป้าหมาย 8 ล้านคน ดังนั้น เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 คณะกรรมการฯ ได้เสนอให้เพิ่มเติมโครงการที่มุ่งเน้นในการพัฒนาระบบเกษตรกรยั่งยืน และกลุ่มเกษตรกรยากจน รวม 2 โครงการ คือ โครงการนาร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย ซึ่งดำเนินการโดยสหประชาคนจน และบริหารโครงการโดยอิสระ โดยดำเนินงานในบางพื้นที่ และโครงการสนับสนุนระบบการเกษตรยั่งยืนและเกษตรกรยากจน ซึ่งดำเนินการโดยส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในพื้นที่เป้าหมายและกลุ่มเกษตรกรยากจน โดยมีรายละเอียดของโครงการทั้งสอง ดังนี้

1) โครงการสนับสนุนระบบการเกษตรยั่งยืนและเกษตรกรยากจน

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นว่าโครงการและแผนงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีลักษณะการดำเนินการตามโครงสร้างหน้าที่ของส่วนราชการเป็นหลัก ขาดการประสานกิจกรรมที่เน้นในกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่ระบุพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน ในพื้นที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่การเกษตรของประเทศ และเกษตรกรยากจน จำนวน 8 ล้านคน ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรให้มีรายได้พอเพียง และมีทางเลือกที่จะดำรงชีวิตในชนบทได้อย่างมั่นคง ทั้งนี้จะยึดหลักการพัฒนาที่มุ่งเน้นที่เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้ และทุกส่วนราชการดำเนินงานร่วมกัน

โครงการนี้ ได้แบ่งกิจกรรมที่จะดำเนินการใน 2 กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมด้านการสนับสนุนเกษตรกรรมยั่งยืน และกิจกรรมเพื่อสนับสนุนเกษตรกรยากจน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ทำหน้าที่เลขานุการฯ โดยมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้ององค์การพัฒนาเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิและเกษตรกร ร่วมเป็นคณะกรรมการฯ เพื่อกำหนดแนวทางและแผนปฏิบัติการของโครงการฯ ต่อไป

2) โครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2540 เห็นชอบในหลักการที่จะให้ดำเนินการโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย ซึ่งเป็นโครงการที่เกษตรกรเป็นผู้ดำเนินการโครงการโดยอิสระ และมอบหมายให้คณะกรรมการฯ พิจารณาในโครงสร้างการบริหารและการจัดการตลอดจนกิจกรรมที่จะดำเนินการ

คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอเพื่อพัฒนาระบบเกษตรกรรมทางเลือก ได้พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ ยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินการ รวม 4 แผนงาน ได้แก่ แผนงานทางด้านพัฒนาบุคลากรและองค์กรชุมชน แผนงานด้านวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วม แผนงานด้านการพัฒนาการผลิตและการตลาด และแผนงานทางด้านการจัดการและฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่ง และเห็นว่าสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

เพื่อให้การดำเนินการของโครงการดังกล่าวเป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ จึงให้กำหนดโครงสร้างการบริหารโครงการ โดยให้มีคณะกรรมการบริหารโครงการ ประกอบด้วยผู้แทนเกษตรกร จำนวน 12 คน ผู้แทนภาครัฐ 12 คน องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 6 คน นักวิชาการ 2 คน ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและทิศทางให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ พิจารณากลับกรองแผนงานและกิจกรรม เพื่อเสนอขอจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และกำกับดูแลผลการดำเนินการของโครงการฯ โดยฝ่ายเกษตรกรจะทำหน้าที่ประธานและเลขานุการของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ

อนึ่ง ทางฝ่ายสมาชิกคนจน ได้เสนอขอตั้งวงเงินงบประมาณของโครงการ ประมาณ 950 ล้านบาท และกลุ่มเป้าหมาย แต่ขาดรายละเอียดของกิจกรรมและแผนงานที่ชัดเจน คณะกรรมการฯ จึงเสนอให้ทางฝ่ายสมาชิกคนจน พิจารณาจัดทำรายละเอียดของโครงการและกิจกรรม เพื่อเสนอต่อสำนักงานประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณจากงบกลางเมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบโครงการแล้ว

2.4 การพิจารณาให้มีผู้แทนเกษตรกรในคณะกรรมการต่างๆ ของทางราชการ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2540 ให้คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการเกษตร โดยมีผู้แทนสมาชิกคนจนเข้าร่วมในคณะกรรมการดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ในการประชุมครั้งที่ 1/2540 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2540 ได้เห็นชอบในการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการเกษตรแล้ว

อนึ่ง คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเรียกร้องของฝ่ายสมาชิกคนจน ที่เสนอให้มีตัวแทนเกษตรกรร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน (กชก.) และคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรกรแห่งชาติ (กบส.) ซึ่งคณะกรรมการทั้ง 2 ชุดดังกล่าวอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี และกระทรวงการคลัง ตามลำดับ จึงเห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน (กชก.) และคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรกรแห่งชาติ (กบส.) พิจารณามีตัวแทนเกษตรกรร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าว

3. ประเด็นที่ขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

คณะกรรมการพิจารณาข้อเรียกร้องเครือข่ายเกษตรกรรวมทางเลือก (กลุ่มที่ 6) จึงขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

3.1 ให้ความเห็นชอบในแนวทางการปรับปรุงแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 8 และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการปรับปรุงยุทธศาสตร์ มาตรการสนับสนุนตามแนวทางที่คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเสนอตามข้อ 2.1

3.2 ให้ความเห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาปรับแผนการลงทุนภาครัฐและเงินอุดหนุน และการช่วยเหลือแก่เกษตรกรในโครงการต่างๆ ตามข้อ 2.2

3.3 ให้ความเห็นชอบในหลักการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการโครงการสนับสนุนระบบการเกษตรยั่งยืนและเกษตรกรรายย่อย และโครงสร้างของการบริหารของโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรายย่อยของเกษตรกรรายย่อย โดยให้สำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการนำร่องฯ และให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณจากงบกลาง ให้แก่โครงการนำร่องฯ โดยให้ฝ่ายสมาชิกคนจนจัดทำรายละเอียดของโครงการ เสนอต่อสำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนต่อไปตามข้อ 2.3

3.4 ให้คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน (กชก.) และคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรกรแห่งชาติ (กบส.) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนเกษตรกรเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวตามข้อ 2.4

4. ผลกระทบของการมีมติคณะรัฐมนตรี

การเสนอขอแก้ไขปรับปรุงแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 ของกลุ่มเจรจาข้อเรียกร้องเครือข่ายเกษตรกรรวมทางเลือก เป็นข้อเสนอของเกษตรกรรายย่อย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อเสนอเพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการเกษตรแบบยั่งยืน โดยเน้นกิจกรรมเกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน และวนเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถยกระดับรายได้จากการประกอบอาชีพ พร้อมทั้งสามารถรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาดำเนินการภายใต้กรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 โดยปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ มาตรการ ตลอดจนแผนการลงทุนภาครัฐ และเพิ่มโครงการที่สอดคล้องและส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืน โดยเน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร ให้มีส่วนร่วมในการเข้ามาแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรมากขึ้นด้วย หากได้

รับความเห็นชอบ ภาคเกษตรโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย กลุ่มเกษตรกรผู้ยากจน จะได้รับประโยชน์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้การเกษตรสามารถฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมให้ยั่งยืนสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และเพื่อให้เกิดการพัฒนาการเกษตรอย่างสมบูรณ์แบบต่อไปได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(นายกรีช กงเพชร)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ประธานคณะกรรมการพิจารณาข้อเรียกร้อง
เครือข่ายเกษตรกรรวมทางเลือก (กลุ่ม 6)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โทร. 282-6161 โทรสาร 281-3958

282 6161 281 3958
282 1124

เอกสารประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

กลุ่มเจรจาซื้อขายเครื่องเรือนเกษตรกรรมทางเลือก (กลุ่ม 6)

ดำเนินการโดย

คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอเพื่อพัฒนาระบบเกษตรกรรมทางเลือก

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร